

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CXXVII. De audacia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

rum solum cōcomitantia suus, nec propria ars, nec propria idea, nec proprium generans, & consequenter nec propriū uirtutem assignatur, ut patet de subiecto & propria passione. Po- test autem dubitatio ista dupliciter solui. Primo, tenendo partem affirmatiuā, l. q. defectus audaciæ solum contingit ex nimio timore, ut author in hac littera sentire uideatur, dum dicit, q. motus audaciæ consistens inuadendo contrariū, quia sequitur inclinationem naturalem, quā uis quodlibet potens inuadit suum contrariū, nisi per timorē impediatur, officii naturalis inclinationis exequitur, & propterea in- ferre non inueniri uirtutem oppositam audaciæ per defectum. Sed quoniam defectus audaciæ non solum ex nimio timore, sed ex parua, uel uia spe superandi contraria, mala quandoque fit: hāc sicut spes est causa audaciæ, ita defectus spei est causa defectus audaciæ: ideo aliter dubitatio hæc soluitur tenedo partem negatiuam, & dicendo, sicut datur quadruplex peccatum contra actum fortitudinis, ita & quadruplex uirtutum contra uirtutem fortitudinis, quoru tria sunt nominata ab Aristotele, & in littera. Quar- tum autem, de quo est questio, ab aliquibus nominatur uecordia, & merito, p. quanto uel in compositione sumitur p. sine, quia qui non aude, quasi sine corde est, & uecors dici potest. Nec oportet aliam rationem huius uirtutis reddere, q. q. actus eius, scilicet non aude, quando, aut quantum oportet, est actus secundū se ex propria specie contrarius fortitudi- ni directe, & non solum ex concomitantia alterius uirtutis exurgens, ut probatū est. Et confirmatur, quia si homo non timeret, & tamē diffideret de uictoria, deficeret in audendo, & hoc peccatum inouerret. Videmus quoque in alijs, homines quosdam,

est quadam passio. Passio autē quandoque quidem est moderata secundum rationem, quandoque autem caret moderati- one uel per excessum, uel per defectum: & sicut hoc est passio uiti- osa. Sumuntur autē quandoque nomina passionū a superabundanti, sicut ira dicitur non quod ex- cessum, sed superabundans, prout scilicet est uitiōsa: & hoc est modo audacia per superabundantiā dicta, ponitur esse peccatum.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. audacia ibi sumitur, sicut quod est moderata ratione: sic enim pertinet ad uirtutem fortitudinis.

AD SECUNDVM dicendum, q. operatio festina commendabilis est post consilium, quod est actus rationis: sed si quis ante consilium uellet festine agere, non esset hoc laudabile, sed uiti- osum. Est enim quadam precipitatio actionis, quod est uiti- ositas oppositū, ut supra dicitur: & ideo audacia operatio ad uelocitatem operandi, in tantum laudabilis est, inquantum a ratione ordinatur.

AD TERTIVM dicendum, q. quadam uitia innominata sunt, & similiter quadam uirtutes, ut patet per Philosophum in 4. Ethic. & ideo oportuit quibusdam passio- nibus uti nomine uirtutum, & uitiōrum. Præcipue autem illis passionibus utitur ad uita designanda, quorum obiectum est malū, sicut patet de odio, timore, ira, & audacia. Spes autem & amor habent bonum pro obiecto: & ideo magis eis utimur ad designanda nomina uirtutum.

ARTICVLVS II.

Utrum audacia opponatur fortitudini.

AD SECUNDVM sic procedit. Vt q. audacia non opponatur fortitudini. Superfluitas. n. audaciæ uidetur ex animi præsumptione procedere: sed præsumptio pertinet ad superbiam, quæ opponitur humilitati, ergo audacia magis opponitur humilitati, quam fortitudini.

¶ 2. Præter. Audacia non uel esse uirtutabilis, nisi inquantū ex ea prouenit uel nocumētū aliqd ipsi audaci, q. se periculis inordinatē ingerit, uel et alijs, quos p. audaciā aggreditur, uel in pericula præcipit: sed hoc uel ad iniustitiā pertinere, ergo audacia sicut quod est peccatum, non op- ponitur fortitudini, sed iniustitiæ.

¶ 3. Præter. Fortitudo est circati- mores & audacias, ut dicitur: sed quia timiditas opponit fortitudini secundū excessum timoris, habet aliud uirtutum oppo- situm timiditati secundū defectū timoris. Si ergo audacia op- ponat fortitudini per excessum audaciæ, pari ratione opponetur ei aliquod uirtutum per audaciæ defectum. sed hoc non inueni- tur. ergo nec audacia debet poni uirtutum oppositū fortitudini.

SED CONTRA est, q. Philosophus in 3. & 4. Ethic. ponit audaciam fortitudini oppositam.

RESPON. Dicendum, q. sicut supra dicitur, ad uirtutem moralem pertinet modum ratio- nis seruare in materia circa quam est: & ideo omne uirtutum, quod importat immoderantiā circa materiam alicuius uirtutis moralis, opponitur illi uirtuti morali, sicut immoderati moderato. Audacia autem secundum quod sonat in uirtutum, importat excessum passionis, qui audacia dicitur: unde manifestum est, quod opponitur uirtuti fortitudinis, quæ est circa timores & audacias, ut supra dicitur.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. oppositio uirtutis ad uirtutē non attenditur principaliter secundū causam uirtutis, sed secundū ipsam uirtutis speciem: & ideo non oportet quod audacia opponatur ei- dem uirtuti, cui opponitur præsumptio, quæ est causa ipsius.

AD SECUNDVM dicendum, q. sicut directæ oppositio uirtutis non attenditur circa eius causam, ita etiam non attenditur secundum eius effectum. Nocumētum autem quod prouenit ex audacia, est effectus ipsius: unde nec etiā sicut hoc attendit audaciæ oppositio.

AD TERTIVM dicendum, q. motus audaciæ consistit in inua- dendo id quod est homini con- trarium, ad quod natura inclinatur, nisi inquantum talis inclinatio impeditur per timorem patendi nocumētū ab eo: & ideo uirtutum quod excedit in audacia, non habet contrarium defectū, nisi timidi- tatem tantū: sed audacia non semper concomitatur tantū defectum timiditatis, quia sicut Philosophus dicit in 3. Ethic. audaces sunt præuolantes, & uolentes ante pericula, sed in ipsis discedunt, scilicet præ timore.

qui non timore prin- cipaliter acti, sed qua- dam animi paruitate, non audent attentare aliquid: quæ omnia ostendunt defectum audaciæ aliunde q. ex timore principaliter quandoque causari. Author autem ratio- nem reddit in littera, quare non inuenitur hoc uirtutum possum ab authoribus, quia ut in pluribus pecca- tum tale comititur ex consequenti ad pec- catum timoris. Pos- set quoque dici, quod author reddit ratio- nem, quare non inue- niatur tale uirtutum, referendo ad merita propria obiecti prop- prii ipsius audaciæ & timoris, & referendo hominem ad illud obiectum: namque utriusque obiectum proprium est malum arduum. Ex proprijs autem meritis malū nō fugat, aut minuit inuasionē contra se, nisi ingerendo timo- rem. Nec homo inua- dens desistit ab inua- dendo malum con- trarium, sola mali cō- trarij ratione habita, nisi quia malum in- gerit homini timo- rem: cum quo tamen stat, q. referendo ho- minem ad obiectum audaciæ compositū ex malo & bono, si- cut audacia ex hac parte causat ex spe, ita defectus audaciæ a defectu spei. Siue ergo intelligas litterā hanc, quare non in- uenitur tale uirtutum possum, siue quare non inuenitur referendo solum ad proprium obiectū, ex reueren- tia aliorum, quā au- thor innatā habuit, dictum puto.

q. 102.

lib. 3. cap. 7. tom. 5.

q. preced. art. 2.

D. 255.

q. 123. art. 3.

lib. 3. cap. 7. nō multum a sū. tom. 5.

QVAESTIO CXXVIII.

De partibus fortitudinis.

DEINDE considerandum est de partibus fortitudinis.

¶ Et primò, considerandum est, quæ sint fortitudinis partes. Secunda Secunda S. Thomæ.

¶ Super Questionis centesimauigesime octauæ Articulum primum.

IN questio. 128. ar. unico dubia multa ex Martino occurrunt. Primum est circa illud, Fortitudo, ut est specialis QQ. 3. uirtus,